

Nämnden för VA och Räddningstjänst

Investeringsprojekt - Hörby VV

Förslag till beslut

Vatten – och räddningstjänstnämnden föreslår kommunstyrelsen i Hörby kommun besluta:

Ge Mittskåne Vatten i uppdrag att genomföra en förstudie för Hörby vattenverk med utgångspunkt i att ingen anslutning till Sydsvatten kommer att ske och att ett nytt vattenverk ska byggas för att trygga vattenförsörjningen idag och i framtiden. Förstudien bedöms kosta ca 400 tkr ska finansieras med investeringsmedel och utföras under första halvåret 2022.

Ärendebeskrivning

Sammanfattning

Arbetet med den framtida vattenförsörjningen i Hörby behöver fortsätta och arbetet behöver ta ny fart omgående. En förstudie för Hörby vattenverk behöver göras med utgångspunkt i att ingen anslutning till Sydsvatten kommer att ske och att ett nytt vattenverk ska byggas för att trygga vattenförsörjningen idag och i framtiden. Förutsättningen för förstudien ska vara att den framtida vattenförsörjningen i Hörby ska baseras på grundvatten (från Höörsandstenen) som bereds i ett nytt vattenverk.

Nyckelfrågan i förstudien är lokaliseringen av ett nytt vattenverk. Förutsättningar för olika tänkbara placeringar ska tas fram och konsekvenser av dessa studeras.

Befintligt vattenverk är över 80 år gammalt, har akut åtgärdsbehov och behöver förnyas i sin helhet. Även om råvattentillgången i dagsläget är bra, så är den tekniska kapaciteten begränsande. Hela vattenverket och utgående ledningar är begränsande för högre produktion. Att renovera detta under pågående drift är komplicerat, kostsamt och riskfyllt för vattendistributionen. Vissa akuta renoveringar kan trots detta behöva genomföras, detta ska utredas parallellt.

Bakgrund

Flertalet utredningar är gjorda genom årens lopp i syfte att ta fram en handlingsplan för vattenverket. Utredningarna har handlat om att renovera eller bygga till befintligt vattenverk, men beslut om större investeringar har skjutits på framtiden. Detta gör nu att det krävs en betydande upprustning för att säkerställa dricksvattenproduktionen för åren framöver.

En utredning gjordes 2018 med utgångspunkt i att vattenverket skulle klara ytterligare minst 13 års drift. Efter det skulle en anslutning till Sydsvatten vara färdigställd. I utredningen presenterades det åtgärdsbehov som var (och är) mest akut och som oavsett framtida vattenförsörjning måste genomföras. Kostnaden beräknades här till ca 17 – 22 miljoner kronor, lite beroende på utformning. Utredningen har dock inte bedömt komplexiteten i att utföra ombyggnaden under pågående drift.

En översiktlig förstudie av anslutning till Sydsvatten utfördes för Hörby och Höör gemensamt under 2020. Det har även utretts anläggande av en ny vattentäkt och ett gemensamt vattenverk för Hörby och Höors kommuner (2020). Denna utredning pekade på en investering i storleksordningen 300 – 400 miljoner kronor (för kommunerna tillsammans). Ingen av dessa utredningar ledde till något beslut om hur den framtida vattenförsörjningen för Hörby ska utformas. Båda dessa alternativ skulle ta minst tio år för genomförande och innebär att akuta åtgärder skulle behöva genomföras ändå vid befintligt vattenverk för att ha en rimlig leveranssäkerhet.

Nuvarande vattenverk

Hörby vattenverk ligger i utkanten av tätorten och råvattnet hämtas från fyra brunnar i närheten. Behandlat dricksvatten distribueras från en reservoar belägen intill vattenverket. Vattenverket och reservoaren byggdes 1939 och en tillbyggnad är gjord 1975. Råvattnet är av bra kvalitet med enkel behandling. Ett UV-ljus för desinfektion av vattnet är installerat som säkerhet.

Råvattentillgången är i dagsläget bra, men det har framkommit sedan länge ett behov av att leta efter reservvattentäkt. På sikt kommer det att behövas ytterligare brunnar för att säkra vattenförsörjningen – både ur kapacitets- och säkerhetssynpunkt. Vattenförsörjningsplanen som togs fram 2019 pekar på att vattendomen inte täcker framtida vattenbehov med den marginal som bedöms behövas för en säker vattenförsörjning. En översyn av det framtida vattenbehovet planeras dock att ingå i den nu föreslagna förstudien.

Även om råvattentillgången i dagsläget är bra, så är den tekniska kapaciteten begränsande. Hela vattenverket och utgående ledningar är begränsande för högre produktion.

Åtgärdsbehov och status på vattenverket

Renoveringsbehovet är omfattande. I princip allt, utom möjligen UV-ljus och vattentäkt/brunnar, behöver förnyas. Eftersom vattenverket under högförbrukning går på max, finns inte utrymme kapacitetsmässigt att ställa av filter eller pumpar för renovering/utbyte i någon större utsträckning.

Ledningar till/från och inne i reservoaren måste förnyas, vilket är riskfyllt att utföra under pågående drift.

Åtgärdsbehovet är stort och nedan följer några avgörande punkter som beskriver brister och försvårande omständigheter som gör det svårt att renovera i befintligt vattenverk.

1. Yttre ledningar och inre rörgalleri behöver förnyas, både i vattenverk och reservoar
2. Filtren är uttjänta, redan provisoriskt lagade och har nått sin maximala kapacitet
3. Filtren saknar automatik för back-spolning som därför måste utföras manuellt, vilket tar mycket tid
4. Väggarna i filtersalen är klädda med skivor i asbest, vilket försvårar renovering
5. Det är trångt på vattenverket, vilket utesluter en kapacitetsökning utan tillbyggnad
6. Verket har flera arbetsmiljömässiga brister, i synnerhet vid arbeten med filtren
7. Automatik, styrning och driftövervakning är omodernt och ineffektivt

Status på anläggningen är i sin helhet så dålig att det inte finns något att "bygga vidare på". Det lönar sig inte att börja göra stora och komplicerade ombyggnader i befintligt verk under pågående drift. Det skulle bli både kostsamt och riskfyllt.

Man bör istället utreda att bygga en ny anläggning som ska hålla under kommande generation och ha en livslängd på mer än 50 år. Dock kan det behövas akuta åtgärder för att trygga driften under de närmaste åren, detta kommer att utredas i det första skedet.

Innehåll och omfattning av förstudien

Lokalisering

Nyckelfrågan i förstudien är var ett nytt vattenverk i Hörby lämpligen placeras. Det ska studeras om det finns möjlighet till lokalisering i närheten av nuvarande vattenverk eller om det är mer lämpligt att placera ett nytt vattenverk till exempel i närheten av högreservoaren i norra delen av tätorten. Det finns flera faktorer att ta hänsyn till gällande markfrågan och en av dem är de många fornlämningar som finns registrerade i Hörby.

Tillståndsfrågor

Förstudien ska redovisa de tillstånd m.m. som krävs för de alternativa placeringarna.
Analys av åtgärder på ledningsnätet

Konsekvenserna för ledningsnätet ska utredas med hjälp av simuleringar i en redan framtagen vattennätsmodell (datormodell Aquis). Detta görs med hjälp av konsultfirman WSP.

Ny vattentäkt

Vattenverkets placering påverkas eventuellt av var det är möjligt och lämpligt att hitta en plats för ny vattentäkt. Förstudien bör därför ta upp frågan om reservvattentäkt eller kompletterande vattentäkt igen och studera de tidigare utredningar som är gjorda. Eventuellt ska en förnyad bedömning av geohydrologin och möjligheterna för grundvattenuttag göras av sakkunnig konsult.

Dimensionering och funktionskrav

Inom ramen för förstudien ska en översyn göras av beräkningen av det framtida vattenbehovet. Detta behövs också för den VA-plan som är beslutad att genomföras för

Hörby kommun. Framtida vattenbehov är dimensionerande för vilken kapacitet ett nytt vattenverk ska ha. För beräkningen föreslås mål-året 2075 användas (år 2025 + 50 år).

Även behov av reningssteg och teknik ska bedömas inom ramen för förstudien.

Tid och kostnad

Förstudien ska också presentera en tidplan och kostnads kalkyl för uppförande av nytt vattenverk med reservoar samt för de ledningsåtgärder som behöver genomföras.

Kostnad och tidsåtgång för förstudien

Det mesta av arbetet med förstudien kommer Mittskåne Vatten själva att kunna göra. Konsulter behöver tas in för simuleringar i vattennätsmodellen, framtagande av kostnads kalkyl och tidplan, samt eventuellt för en geohydrologisk bedömning. Kostnad för konsulter i förstudien uppskattas till 300 tkr och för intern tid ca 100 tkr. Således beräknas förstudien kosta ca 400 tkr.

Förstudien kan påbörjas omgående och beräknas pågå fram till sommaren 2022, då resultatet presenteras nämnden för beslut om vidare arbete.

Slutsats/konsekvenser av att inte utföra föreslagen förstudie

Läget är akut för Hörby vattenverk. Om inte arbetet mot en långsiktigt hållbar vattenförsörjning startar nu så riskerar VA-kollektivet kostsamma akutåtgärder när delar i anläggningen havererar. Man riskerar också både allvarliga leveransavbrott i vattenförsörjningen och försämrade vattenkvalitet.

Någon kapacitet att försörja ytterligare abonnenter och verksamheter med dricksvatten finns inte, med hänsyn till att vattenverket redan idag når sin maxkapacitet under högförbrukning. Att låta tiden gå utan att långsiktiga beslut tas gällande vattenförsörjningen riskerar att leda till att utvecklingen av samhället i övrigt bromsas.

Detta kan t.ex. innebära att nya bostadsområden inte kan byggas och att nya verksamheter med större vattenbehov inte kan etablera sig.

En utredning för byggnation av ett nytt vattenverk måste påbörjas omgående. Om arbetet startar nu kan ett nytt vattenverk stå klart inom tre till fyra år, om inga stora hinder uppkommer på vägen. Under tiden ska driften av det gamla vattenverket hållas igång och nödvändiga reparationer genomföras.

Christina Jönsson
Utredningsingenjör

Malin Åberg
Strategisk chef